Ympäristöministeriö, Maa- ja metsätalousministeriö MINVA YM2019-00176

HAKA Martiskainen Kukka-Maaria(YM) 17.06.2019

Viite

Asia

Ympäristöneuvosto Luxemburgissa 26.6.2019

Suomea kokouksessa edustaa ympäristö- ja ilmastoministeri Krista Mikkonen. Kokouksessa on tarkoitus hyväksyä yleisnäkemys veden uudelleenkäyttöä koskevasta asetusehdotuksesta, keskustella ympäristölainsäädännön täytäntöönpanon arvioinnista, sekä hyväksyä päätelmät aiheesta "Kestävä kemikaalipolitiikka – kohti unionin strategiaa".

Suomi tukee **veden uudelleenkäyttöasetusta koskevan neuvoston yleisnäkemyksen** hyväksymistä. Veden niukkuusongelmiin ja ilmastonmuutokseen sopeutumiseen voidaan vaikuttaa lisäämällä veden uudelleenkäyttöä. Suomen olosuhteissa uudelleenkäytön edistäminen on kannatettavaa kiertotalouden sekä puhtaan teknologian näkökulmasta. Ehdotetut yhteiset vähimmäislaatuvaatimukset, riskien hallinnan ja seurannan sekä tietojen julkisuuden liittyvät velvoitteet ovat oikeansuuntaisia keinoja turvallisen uudelleenkäytön edistämiseksi sekä haitallisten seurausten vähentämiseksi.

Suomi pitää komission vuonna 2017 käynnistämää **ympäristölainsäädännön täytäntöönpanon arviointia** tärkeänä välineenä ympäristölainsäädännön täytäntöönpanon edistämisessä. Suomi yhtyy komission näkemyksiin, että ympäristölainsäädännön ja -politiikan täytäntöönpanon avaintekijöitä ovat ympäristötavoitteiden integroiminen muihin politiikkoihin, hallinnon toimivuus sekä ympäristöön liittyvien tietojen avoimuus.

Suomi voi hyväksyä puheenjohtajan ehdotuksen **kestävää kemikaalipolitiikkaa koskeviksi neuvoston päätelmiksi**. Suomi pitää päätelmiä tärkeänä välineenä ohjattaessa uuden komission kemikaalipolitiikan suuntaviivoja sekä ympäristön- ja terveydensuojelun tason pitkäjänteisessä parantamisessa. Suomi tukee puheenjohtajan ehdotusta EU:n pitkän aikavälin kemikaalistrategian laatimisesta.

Ministeri Mikkonen tapaa ympäristökomissaari Vellan ja ilmasto- ja energiakomissaari Cañeten ympäristöneuvoston yhteydessä.

Asialista:

Esityslistan hyväksyminen

(mahd.) A-kohtien hyväksyminen

a) Muiden kuin lainsäädäntöasioiden luettelo

b) Lainsäädäntöasioiden luettelo (Euroopan unionista tehdyn sopimuksen 16 artiklan 8 kohdan mukainen julkinen käsittely)

Lainsäädäntökäsittelyt
(Euroopan unionista tehdyn sopimuksen 16 artiklan 8 kohdan mukainen julkinen käsittely)

Veden uudelleenkäyttöasetus
Yleisnäkemys
s. 5–10

Muut kuin lainsäädäntöasiat

Ympäristölainsäädännön täytäntöönpanon arviointi
Keskustelu
s. 11–15

Päätelmät aiheesta "Kestävä kemikaalipolitiikka – kohti unionin strategiaa"
Hyväksyminen
s. 16–22

Muut asiat

a) Puhdas maapallo kaikille: strateginen pitkän aikavälin visio ilmastoneutraalista taloudesta
Puheenjohtajavaltion tiedotusasia

b) Käsiteltävänä olevat säädösehdotukset
(Euroopan unionista tehdyn sopimuksen 16 artiklan 8 kohdan mukainen julkinen käsittely)

i) Life-asetus

ii) Merenkulkualan tarkkailu-, raportointi- ja todentamisasetus
Puheenjohtajavaltion tiedotusasia

c) Yhteenvedot tärkeimmistä viimeaikaisista kansainvälisistä kokouksista

i) Baselin (COP 14), Rotterdamin (COP 9) ja Tukholman (COP 9) yleissopimusten osapuolten kolmoiskonferenssi (Geneve, 29. huhtikuuta – 10. toukokuuta 2019)

ii) YK:n ympäristökokouksen neljäs istunto (UNEA-4) (Nairobi, 11.–15. maaliskuuta 2019)
Puheenjohtajavaltion ja komission tiedotusasia

d) Tiedonanto: Yhdennettyjen kansallisten energia- ja ilmastosuunnitelmien luonnokset
Komissio esittelee

e) Työpaja aiheesta "Tuleva ympäristöalan toimintaohjelma"
(Hainburg, Itävalta, 11.–12. kesäkuuta 2019)
Itävallan valtuuskunnan tiedotusasia

f) Mahdolliset EU:n toimet puhtaan liikkuvuuden ja erityisesti sähköisen liikkuvuuden edistämiseksi
Bulgarian valtuuskunnan tiedotusasia

g) Hiilen hinnoittelua ja lentoveroja käsittelevä konferenssi (Haag, 20.–21. kesäkuuta 2019)
Alankomaiden valtuuskunnan tiedotusasia

h) G7-ympäristöministerikokous (Metz, Ranska, 5. toukokuuta 2019)
Ranskan valtuuskunnan tiedotusasia

i) Seuraavan puheenjohtajavaltion työohjelma
Suomen valtuuskunnan tiedotusasia

Maa- ja metsätalousministeriö, Ympäristöministeriö, Sosiaali- ja terveysministeriö

PERUSMUISTIO MMM2019-00429

LVO Keskisarja Ville(MMM)

11.06.2019

Asia
EU:n asetus veden uudelleenkäytöstä keinokasteluun

Kokous
Ympäristöneuvosto 26.06.2019 - 26.06.2019

U/E/UTP-tunnus
U 97/2018 vp

Käsittelyvaihe ja jatkokäsittelyn aikataulu

Ympäristöneuvoston kokouksessa 26.6.2019 on tarkoitus hyväksyä neuvoston yleisnäkemys asetusehdotuksesta.

Komissio julkaisi asetusehdotuksen (COM(2018) 337) 28.5.2018. Itävallan puheenjohtajuuskaudella käsiteltiin lyhyesti ehdotuksen vaikutustenarviointia. Romanian kaudella neuvoston työryhmä kokoontui lähes kerran kuukaudessa valmistelemaan yleisnäkemystä. Kolmikantaneuvottelut ja mahdollinen asetuksen hyväksyntä ajoittuvat Suomen puheenjohtajuuskaudelle.

Suomen kanta

Suomi tukee neuvoston yleisnäkemyksen hyväksymistä ympäristöneuvoston kokouksessa 26.6.2019.

Suomi tukee ehdotuksen tavoitetta vähentää veden niukkuudesta aiheutuvia haittoja ja edistää ilmastonmuutokseen sopeutumista lisäämällä veden uudelleenkäyttöä. Suomen olosuhteissa veden uudelleenkäyttö ei yleensä ole tarpeen veden niukkuuden takia, mutta siihen liittyvien mahdollisuuksien edistäminen on kannatettavaa kiertotalouden, resurssi- ja energiatehokkuuden sekä puhtaan teknologian kehittymisen näkökulmasta. Jäteveden uudelleenkäytöllä ei kuitenkaan voida korvata veden säästämistä, vesitehokkuutta sekä vesien tilan parantamista.

Neuvoston yleisnäkemyksessä toteutuu Suomen tärkeänä pitämä seikka siitä, että olosuhteiden erovaisuus sekä uudelleenkäytön tapauskohtaisuus otetaan huomioon asetusehdotuksessa. Asetuksesta ei seuraa velvoitetta uudelleenkäytön lisäämiseksi. Hallinnolliset ja toiminnanharjoittajia koskevat menettelyt on mahdollista suhteuttaa toiminnan laajuuteen, jopa siten, että jäsenvaltiolla on mahdollisuus ilmoittaa, ettei harjoita uudelleenkäyttöä ja siten välttyä soveltamasta asetuksen muita velvoitteita.

Asetuksessa ehdotetut yhteiset vähimmäislaatuvaatimukset kasteluun käytettävälle jätevedelle sekä ehdotetut riskien hallinnan ja seurannan velvoitteet ovat oikeansuuntaisia keinoja haitallisten seurausten vähentämiseksi. EU:n yhteiset laatuvaatimukset ja niitä täydentävä velvoite laatia riskien hallintasuunnitelmat sekä asetukseen sisältyvä ehdotus veden uudelleenkäyttöön liittyvän tiedon saatavuudesta ja avoimuudesta vähentävät uudelleenkäytön riskejä sekä selkeyttävät nykytilannetta.

Suomi pitää tärkeänä, että mikrobeihin ja muihin haitallisiin aineisiin liittyvä mahdollinen jäännösriski otetaan huomioon tapauskohtaisesti asetusehdotuksessa. Tätä tukee se, että neuvoston yleisnäkemyksessä jäsenvaltio voi tarvittaessa asettaa ehdotettuja vähimmäisvaatimuksia tiukempia vaatimuksia riskien hallintasuunnitelman tai muun tiedon perusteella.

Suomi korostaa, että nouseviin haitallisiin aineisiin kuten lääkeaineisiin, muihin kuluttajakemikaaleihin sekä fluorattuihin PFAS –yhdisteisiin liittyvää tietoa saadaan koko ajan lisää ja teknologiat kehittyvät. Suomi tukee neuvoston yleisnäkemykseen sisältyvää ehdotusta siitä, että asetuksen vähimmäisvaatimuksia sekä riskien hallintasuunnitelman sisältöä on mahdollista tarkistaa jo lähitulevaisuudessa, mikäli se uuteen tekniseen ja tieteelliseen tietoon perustuen on tarpeen.

Pääasiallinen sisältö

Euroopan komissio antoi 28.5.2018 ehdotuksen asetukseksi veden uudelleenkäytön vähimmäisvaatimuksista (veden uudelleenkäyttöasetus). Ehdotus perustuu komission selvityksiin EU:n vesipolitiikan nykytilasta ja suuntaviivoista, sidosryhmien kuulemiseen, komission yhteisen tutkimuskeskuksen (JRC) tieteelliseen raporttiin etenemisvaihtoehdoista sekä komission ehdotuksesta laatimaan vaikutustenarviointiin.

Ehdotuksen tavoitteena on torjua veden puutetta sekä edistää ilmastonmuutokseen sopeutumista lisäämällä käsitellyn yhdyskuntajäteveden uudelleenkäyttöä maatalouden kasteluvetenä. Vesivarojen liikakäyttö on yksi suurimmista uhista EU:n vesiympäristölle ja vaarana on, että veden niukkuus rajoittaa jatkossa yhä enemmän EU:n kilpailukykyä sekä sisämarkkinoiden toimintaa. Veden uudelleenkäytön lisäämisen katsotaan olevan välttämätön ja kustannustehokas keino monilla veden niukkuudesta kärsivillä alueilla yhtäältä vesivarojen sekä toisaalta vedestä riippuvaisten elinkeinojen turvaamiseksi.

Ehdotuksen sisältämillä vähimmäislaatuvaatimuksilla sekä seuranta- ja riskienhallintavelvoitteilla pyritään varmistamaan riittävä ja korkea terveyden ja ympäristönsuojelun taso sekä takaamaan tasapuoliset lähtökohdat niille, jotka uudelleenkäyttöä harjoittavat, sekä niille, joihin uudelleenkäyttö vaikuttaa.

Asetusehdotus ei velvoita jäsenvaltiota käsitellyn jäteveden uudelleenkäyttöön. Jäsenvaltio voi itse päättää, kuinka paljon uudelleenkäyttöön kannustetaan sekä asettaa käytölle riskienarvioinnin perusteella vähimmäisvaatimuksia tiukempia ehtoja.

Neuvoston käsittelyssä komission ehdotukseen lisättiin jäsenvaltiolle mahdollisuus päättää ja tehdä ilmoitus komissiolle siitä, että jäsenvaltion alueella ei harjoiteta käsitellyn jäteveden uudelleenkäyttöä keinokasteluun. Näin ollen asetuksen muut velvoitteet eivät tule sovellettavaksi, mikäli jäsenvaltion tekee em. ilmoituksen komissiolle. Lisäksi tutkimustarkoitukseen harjoitettu uudelleenkäyttö jätettiin asetuksen

soveltamisen ulkopuolelle, Tutkimustarkoituksessa kasteltuja kasveja ei saa asettaa saataville markkinoille.

Asetuksessa määritellään maatalouden keinokasteluun (kastelu) käytettävälle yhdyskuntajäteveden laadulle vähimmäisvaatimukset. Asetusta sovelletaan yhdyskuntajätevesien käsittelystä annetussa neuvoston direktiivissä (91/271/ETY, yhdyskuntajätevesidirektiivi) määritetyn yhdyskuntajäteveden eli talousjäteveden tai talous- ja teollisuusjäteveden ja/tai huleveden seoksen kastelukäyttöön.

Käsiteltyä jätevettä koskevat vähimmäislaatuvaatimukset on jaettu neljään luokkaan sen mukaan, mitä kasvilajiluokkaa kastellaan ja millä kastelumenetelmällä. Tiukimmat vaatimukset koskevat kaikkia kasvilajeja, joiden syötävä osa on suorassa kosketuksessa uudelleenkäytettävään veteen. Vähimmäislaatuvaatimuksiin vaikuttaa käytetty jätevesienkäsittelymenetelmä. Vedenlaatua kuvaavina muuttujina käytetään koliformisten bakteerien (indikaattorina Escherichia coli) lukumäärää, biologista hapenkulutusta, kiintoaineen määrää, sameutta, legionella bakteerien sekä tiettyjen loismatojen lukumäärää tietyissä oloissa. Käsiteltyä yhdyskuntajätevettä maatalouden kasteluvedeksi tarjoavan laitoksen (kasteluvesilaitos, käytännössä usein sama kuin vesilaitos) on seurattava uudelleenkäytettävän veden laatua.

Valmistelun loppuvaiheessa osa sellaisista jäsenvaltioista (lähinnä DE, AT, SK, SE, CZ), joissa uudelleenkäyttöä ei juuri harjoiteta, esittävät tiukennuksia vähimmäislaatuvaatimuksiin, seurantavelvoitteisiin sekä siihen, että vaatimukset tulisi ulottaa ehdotusta selkeämmin loppukäyttäjään asti. Laatuvaatimusten osalta keskustelua käytiin esimerkiksi nousevista haitallisista aineista (esim. fluoratut ns. PFAS –yhdisteet) sekä patogeenisten mikrobien kyvystä säilyä ympäristössä. Asetusehdotuksen vähimmäislaatuvaatimukset perustuvat kuitenkin usean vuoden asiantuntijatyöhön, Euroopan komission yhteisen tutkimuskeskuksen (JRC) tieteelliseen raporttiin sekä noudattaa pitkälti maailman terveysjärjestön (WHO) suosituksia ja käsitellyn jäteveden kastelukäyttöä koskevaa ISO –standardia.

Loppukäyttäjän eli kastelua harjoittavan viljelijän ja elintarviketuottajan asemaa koskien neuvoston yleisnäkemyksen mukaan asetusehdotuksen soveltamisalaa ei ole tarkoituksenmukaista laajentaa, sillä tältä osin lainsäädäntö, kuten esimerkiksi elintarvikehygienia-asetus (852/2004/EY) ja elintarvikkeiden mikrobiologisia vaatimuksia ja vierasaineita koskevat asetukset (2073/2005/EY ja 1881/2006/EY), on jo hyvin kattavaa ja sisältää tuotannossa käytettävän veden puhtaudelle vaatimuksia. Lisäksi, kuten jäljempänä on kuvattu, asetusehdotuksen riskien hallintasuunnitelmassa on mahdollista antaa vähimmäisvaatimuksia tiukempia ehtoja ja ulottaa niitä kasteluveden jakeluun ja käyttöön.

Erilaisten näkökulmien takia sekä nouseviin riskeihin varautumisen parantamiseksi neuvoston yleisnäkemykseen lisättiin kohta, joka velvoittaa komission uudelleentarkastelemaan asetuksen vähimmäislaatuvaatimuksia (liite 1, osa 2) uuden tieteellisen ja teknisen kehityksen valossa ja tekemään tarvittaessa säädösmuutosehdotuksia perustamissopimuksen tavanomaisessa lainsäädäntöjärjestyksessä. Uudelleentarkastelu on tehtävä kahdeksan vuotta asetuksen voimaan tulon jälkeen, tai silloin kun uusi tutkimustieto sitä edellyttää. Lisäksi komissiolla on mahdollisuus antaa riskien hallintaa (liite II) koskevia delegoituja säädöksiä viisi vuotta asetuksen voimaan tulon jälkeen.

Neuvoston yleisnäkemyksessä riskien hallintaa ja luvan myöntämistä koskevia artikloja muutettiin siten, että ne soveltuisivat joustavammin jäsenvaltioiden olosuhteisiin. Molemmat yhä vaaditaan, mutta esimerkiksi riskien hallintavastuut ovat määritettävissä

tarkemmin veden uudelleenkäyttöä koskevassa riskien hallintasuunnitelmassa. Uudelleenkäytettävästä vedestä vastuullisen tahon on haettava lupa sen jäsenvaltion nimeämältä toimivaltaiselta viranomaiselta, jonka alueella laitos toimii.

Toimivaltaisen viranomaisen on huolehdittava riskien hallintasuunnitelman olemassa olosta. Riskien hallintasuunnitelmassa on mm. esitettävä, miten vähimmäisvaatimuksen tulevat täytetyksi sekä otettava huomioon EU:n ympäristöä, alkutuotantoa sekä elintarviketurvallisuutta koskevan lainsäädännön vaatimukset. Tarvittaessa riskien hallintasuunnitelmassa tulee esittää vähimmäisvaatimuksia täydentäviä vaatimuksia koskien esimerkiksi raskasmetalleja, torjunta-aineita, desinfiointiaineita, lääkeaineita, mikrobilääkeresistenssiä aiheuttavat aineita ja muita uusia haitallisia aineita. Lisäksi neuvoston käsittelyssä riskien hallintasuunnitelmaan lisättiin mahdollisuus määrittää tarvittavia lisätoimia (”barrier”) jakeluverkon ja käytön riskien vähentämiseksi.

Toimivaltaisen viranomaisen on päätettävä luvan myöntämisestä, vaatimusten tiukentamisesta, mikäli tarpeen ihmisten ja eläinten terveyden tai ympäristönsuojelun takia, sekä valvottava lupaehtojen täyttymistä. Jäsenvaltion on varmistettava, että tiedot uudelleenkäytettävän veden määrästä ja laadusta, luvista sekä lupaehtojen noudattamisesta ovat julkisesti saatavilla avoimessa tietoverkossa tai muulla tavoin. Neuvoston yleisnäkemyksessä asetuksen soveltamisen alku siirtyi viiden vuoden päähän asetuksen voimaantulosta lähinnä sen takia, että uudelleenkäyttöä runsaasti harjoittavat jäsenvaltiot saavat riittävästi aikaa muuttaa olemassa olevia käytäntöjään asetusta vastaaviksi.

Asetusehdotuksen vaikutusten terveyteen, elintarviketurvallisuuteen ja ympäristöön arvioidaan jäävän Suomessa vähäisiksi. Vaikutukset rajoittuisivat lähinnä käsitellyllä jätevedellä kasteltujen kasvien sekä niistä tuotettujen elintarvikkeiden ja rehujen tuontiin ja käyttöön Suomessa. Alan turvallisuuteen ja valvontaan, jota ehdotettu asetus täydentää, kiinnitetään kuitenkin paljon huomiota niin EU:ssa kuin kansallisesti. Yhdyskuntajäteveden uudelleenkäyttöön sisältyy myös riskejä, koska se voi huolimattomasti toteutettuna aiheuttaa merkittäviä haitallisia seurauksia ihmisten ja eläinten terveydelle ja ympäristölle. Haitallisten seurausten ehkäisemiseksi tarvitaan riittävä keinovalikoima, joka on suhteutettu kuhunkin käyttötarkoitukseen ja siihen liittyviin riskeihin.

EU:n oikeuden mukainen oikeusperusta/päätöksentekomenettely

Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen (SEUT) 192 artiklan 1 kohtaa, jonka mukaan Euroopan parlamentti ja neuvosto päättävät tavallista lainsäätämisjärjestystä noudattaen sekä talous- ja sosiaalikomiteaa ja alueiden komiteaa kuultuaan unionin toimista 191 artiklassa tarkoitettujen tavoitteiden toteuttamiseksi. SEUT 191 artikla koskee unionin ympäristöpolitiikkaa, jolla vaikutetaan esimerkiksi ympäristön laadun säilyttämisen, suojelun ja parantamisen sekä ihmisten terveyden suojelun tavoitteiden saavuttamiseen. Ehdotus vaikuttaa myös sisämarkkinoiden toimivuuteen.

Käsittely Euroopan parlamentissa

Euroopan parlamentin (EP) raportoija on Simona Bonafè (S&D, IT). Täysistunto vahvisti ensimmäisen käsittelyn kannan äänestyksessään 12.02.2019.

EP:n tukee ehdotusta ja korostaa vesivarojen turvaamisen, veden säästön tärkeyttä ilmaston muuttuessa sekä uudelleenkäytön kytkeytymistä kiertotalouden edistämiseen.

EP pitää tärkeänä, että veden turvallista uudelleenkäyttöä lisätään muihinkin käyttötarkoituksiin kuin keinokasteluun.

Varsinaisiin lainkohtiin EP:n ehdottaa lisättäväksi, että uudelleenkäytettävä käsitelty jätevesi ei saisi joutua kosketuksiin talousveden kanssa ja että varmistettaisiin vaatimusten ulottuminen uudelleenkäytettävän veden jakeluverkkoon ja varastoihin. Lisäksi toimivaltaisen viranomaisen tulisi määrittää riskien hallintasuunnitelman valmisteluun osallistuvat tahot kasteluvesilaitoksen sijaan ja lupaprosessiin tulisi aina osallistua terveysviranomaiset.

Kasteluvesilaitoksen tulisi vastata nykyistä selvemmin vaatimusten täyttämättä jäämisen seurauksista. Komissiolle ehdotetaan velvoitetta tarkastella lähivuosina mikromuoveja mahdollisina lisävaatimuksina sekä asetuksen soveltamisalueen ulottamista muihin käyttötarkoituksiin. Vedenlaatumuuttujien joukkoon ehdotetaan salmonellaa.

Kansallinen valmistelu

Ehdotus on aiemmin ollut EU18 (maatalous- ja elintarvikejaosto) jaoston käsittelyssä 13.9.2018 ja EU23 (ympäristö) jaoston kirjallisessa käsittelyssä 12.–17.9.2018.

Ympäristöjaosto (EU23) 13.6.2019 (ympäristöneuvoston asiat).

EU-ministerivaliokunta 19.6.2019 (ympäristöneuvoston asiat).

Eduskuntakäsittely

Maa- ja metsätalousvaliokunta on antanut ehdotuksesta lausuntonsa 10.1.2019 (MmVL 22/2018 vp) ja ympäristövaliokunta 18.12.2018 (YmVL 39/2018 vp).

Valiokunnat tukivat asiassa valtioneuvoston kirjelmän (U 97/2018 vp) kantaa. MmVL korosti tärkeäksi mm. mahdollisuutta antaa ehdotettuja vähimmäisvaatimuksia tiukempia vaatimuksia, kuluttajatietoisuutta, vaatimusten tarkistamista uuden tiedon myötä sekä sitä, että jäännösriskien takia puhdistettuja jätevesiä tulee käyttää kasteluvetenä lähinnä sellaisille kasveille, joiden kontaminaatioriskit ihmisille ja kotieläimille ovat pieniä. YmVL kiinnitti huomiota mm., että laajamittainen puhdistetun jäteveden käyttö voi merkitä pohjavesien pilaantumisvaaraa, monet haitalliset aineet läpäisevät nykyiset puhdistusmenetelmät ja saattavat päätyä lopulta ympäristöön ja tuotteiden kautta ruokaketjuun ja että kiertotalouden edistämisen ohella on huolehdittava materiaalikiertojen puhtaudesta ja turvallisuudesta.

Suuri valiokunta 19.6.2019 (ympäristöneuvoston asiat).

Kansallinen lainsäädäntö, ml. Ahvenanmaan asema

Kyseessä on ehdotus EU-asetukseksi, jotka ovat jäsenvaltioissa suoraan sovellettavaa oikeutta.

Ahvenanmaan itseallintolain 18 §:n 10 kohdan nojalla ympäristönsuojelua ja vesioikeutta koskevat sekä 18 kohdan nojalla maatalousmaan tuotantokyvyn ylläpitämistä koskevat asiat kuuluvat maakunnan lainsäädäntövaltaan.

Taloudelliset vaikutukset

Käsiteltyä jätevettä tarjoavalle vesihuoltolaitokselle ja kasteluveden käyttäjälle seuraisi mahdollisesti investointeja ja lisäkustannuksia. Toimivaltaisen viranomaisen nimittämisestä ja lupa- ja valvontamenettelyistä sekä näihin mahdollisesti liittyvästä lainsäädännön ja tietojärjestelmien kehittämisestä aiheutuisi jonkin verran lisäkustannuksia ja hallinnollista työtä. Edellä mainitut vaikutukset jäisivät kuitenkin Suomessa pieniksi ottaen huomioon veden uudelleenkäytön todennäköinen harvinaisuus. Taloudellisia vaikutuksia vähentää myös mahdollisuus hyödyntää olemassa olevia menettelyitä ja järjestelmiä.

Muut asian käsittelyyn vaikuttavat tekijät

Komissio ja veden niukkuudesta jo nykyisin kärsivät sekä käsiteltyä yhdyskuntajätevettä jo käyttävät jäsenvaltiot pitävät ehdotusta erittäin tärkeänä. Useat muut jäsenvaltiot suhtautuvat neutraalisti tai varauksella ja toivovat, ettei sellaisten jäsenvaltioiden velvoitteet kasva, jotka eivät näe tarpeelliseksi ryhtyä käyttämään käsiteltyä jätevettä kasteluun, mikä on toteutumassa neuvoston yleisnäkemyksessä.

Asiakirjat

Neuvoston yleisnäkemys ympäristöneuvostoa 26.6. varten (7.6.2019)
EU:n komission ehdotus COM(2018) 337. Valtioneuvoston kirjelmä U 97/2018 vp.

Laatijan ja muiden käsittelijöiden yhteystiedot

Ville Keskisarja / MMM, ville.keskisarja@mmm.fi, +358 295 162 390
Ari Kangas / YM
Sara Viljanen / YM
Jarkko Rapala / STM

EUTORI-tunnus

Liitteet Neuvoston yleisnäkemys

Viite

Asia

Komission tiedonanto: EU:n ympäristölainsäädännön täytäntöönpanon arviointi 2019: Eurooppa suojelee kansalaisiaan ja parantaa heidän elämänlaatuaan

Kokous

Ympäristöneuvosto 26.06.2019

U/E/UTP-tunnus

Käsittelyvaihe ja jatkokäsittelyn aikataulu

Ympäristöneuvostossa 26.6.2019 käydään näkemysten vaihto ympäristölainsäädännön täytäntöönpanosta (Environmental Implementation Review, EIR) puheenjohtajan kysymysten pohjalta.

Komissio julkaisi 4.4.2019 tiedonannon *Ympäristölainsäädännön täytäntöönpanon arviointi 2019: Eurooppa suojelee ja parantaa heidän elämänlaatuaan* (COM(2019) 149) ja 28 maaraporttia.

Suomen kanta

Suomi pitää komission vuonna 2017 käynnistämää EIR-prosessia tärkeänä välineenä ympäristölainsäädännön täytäntöönpanon edistämisessä. Suomi yhtyy komission näkemyksiin, että ympäristölainsäädännön ja –politiikan täytäntöönpanon avaintekijöitä ovat ympäristötavoitteiden integroiminen muihin politiikkoihin, hallinnon toimivuus sekä ympäristöön liittyvien tietojen avoimuus.

Suomi korostaa erityisesti ympäristöasioiden integroimista sektoripolitiikkoihin sekä politiikkojen keskinäistä yhteensopivuutta, kuten esimerkiksi ilmasto, ilmansuojelu biodiversiteetti ja kiertotalous.

Suomi pitää tärkeänä alueellisten viranomaisten ja sidosryhmien osallistumista päätöksentekoon ja täytäntöönpanon suunnitteluun mahdollisimman varhaisessa vaiheessa, mistä Suomella on hyviä kokemuksia.

Ympäristöhallinnon tehokkuutta voidaan EU-tasolla parantaa tehostamalla tietojen vaihtoa. Digitalisoinnilla on merkittävä rooli nopeassa tiedonsaannissa.

Ympäristöhallinnon resurssien niukkuus, erityisesti alueellisella tasolla, on haaste täytäntöönpanolle myös Suomessa.

Suomi pitää komission maaraporttia Suomesta tervetulleena, mutta korostaa, että raportti on komission kokoama näkemys komission erillisten raporttien pohjalta.

Puheenjohtajan ministereille esittämät kysymykset:

1. *Miten ympäristölainsäädännön täytäntöönpanon arvioinnissa määritellyt ympäristöpolitiikan ja -lainsäädännön täytäntöönpanon puutteet voidaan korjata?*

2. *Mitä kansallisella ja EU:n tasolla voitaisiin tehdä julkishallinnon tehokkuuden ja toimivuuden lisäämiseksi ympäristöpolitiikan ja -lainsäädännön täytäntöönpanon alalla?*

3. *Miten ympäristötavoitteet voitaisiin sisällyttää paremmin politiikkoihin, joiden ympäristöjalanjälki on merkittävä, kuten energia-, liikenne- ja maatalouspolitiikkaan?*

Pääasiallinen sisältö

Komission tiedonanto

Komissio antoi 4.4.2019 toisen ympäristölainsäädännön täytäntöönpanon arviointipakettia (EIR) koskevan tiedonannon *Ympäristölainsäädännön täytäntöönpanon arviointi 2019: Eurooppa suojelee ja parantaa heidän elämänlaatuaan* (COM(2019) 149). Tiedonanto koskee kaikkia jäsenvaltioita, ja sen liitteenä on lista ensisijaisista toimista EU:ssa. Komissio julkaisi myös tausta-asiakirjan, joka esittelee EIR-prosessin teemat. Lisäksi komissio julkaisi 28 maaraporttia.

Ympäristölainsäädännön täytäntöönpanon arvioinnin tarkoituksena on parantaa EU:n ympäristöpolitiikan ja -lainsäädännön täytäntöönpanoa tunnistamalla täytäntöönpanon puutteiden syyt. Arvioinnissa komissio on kartoittanut kunkin jäsenvaltion suurimmat haasteet sekä nykyiset hyvät käytännöt ja esimerkit onnistumisista. Komissio arvioi, että täytäntöönpanon puutteiden yhteiskunnalle aiheutuvat kustannukset ovat noin 55 miljardia euroa vuosittain EU:ssa.

EIR ei korvaa rikkomusmenettelyjä täytäntöönpanon puutteisiin vastaamisessa. EIRin tarkoitus on vaikuttaa ennakoivasti.

Ensimmäinen ympäristölainsäädännön täytäntöönpanon arviointipaketti hyväksyttiin helmikuussa 2017. Sen jälkeen useimmat jäsenvaltiot, mukaan lukien Suomi, ovat käyneet komission kanssa ns. maadialogin, joissa tarkasteltiin maaraporttien ensisijaisia aihepiirejä. Dialogeihin kutsuttiin myös alue- ja paikallishallinnon ja sidosryhmien edustajia.

Huhtikuussa 2019 julkaistussa toisessa paketissa kuvataan täytäntöönpanon tilannetta tammikuussa 2019. Tavoitteena on edelleen edistää ympäristölainsäädännön täytäntöönpanoa ja sidosryhmäyhteistyötä.

Komissio esittää tiedonannossaan joitakin perusongelmia, joihin sen mukaan tulevina vuosina on kiinnitettävä erityistä huomiota:

Ympäristötavoitteiden yhdistäminen muihin poliittisiin tavoitteisiin on usein heikkoa, mikä vaikuttaa täytäntöönpanoon kielteisesti. Todellinen täytäntöönpano edistyy tällä hetkellä liian hitaasti. Komission mukaan tilannetta voidaan parantaa vain ottamalla ympäristönäkökohdat huomioon niiden sektoreiden politiikkojen suunnittelussa ja

toteuttamisessa, joissa ympäristöjalanjälki on merkittävä, kuten energia-, liikenne- ja maatalouspolitiikassa. Komission mielestä johtavaksi periaatteeksi voitaisiin vahvistaa politiikanalojen välisiin kytköksiin perustuva lähestymistapa.

Hallinnon toimivuus on täysimääräisessä täytäntöönpanossa keskeistä. Tehoton julkishallinto on merkittävä perussyy huonolle täytäntöönpanolle, eikä komission mukaan edistystä voi tapahtua ilman tarvittavia resursseja.

Ympäristöön liittyvien tietojen avoimuus on välttämätöntä täytäntöönpanon kannalta. Ympäristölainsäädännön täytäntöönpano on monialaista ja riippuu usean eri sidosryhmän osallistumisesta. Komissio toteaa, että asianosaiset on mahdollista aktivoida vain, mikäli olennaiset tiedot ovat vaivattomasti saatavilla.

Komissio kehottaa jäsenvaltioita toteuttamaan ympäristölainsäädännön arvioinnin tulosten pohjalta toimenpiteitä ja käyttämään maaraportteja jatkokeskustelujen pohjana. Jäsenvaltioita kannustetaan myös jatkamaan voimassa olevan ympäristölainsäädännön täytäntöönpanoa ja pitämään tavoitteenaan tuottaa parempia ympäristövaikutuksia kansalaisille.

Suomen maaraportti

Komission mukaan vuoden 2019 raportti osoittaa, että ympäristölainsäädännön täytäntöönpano on Suomessa edelleen korkealla tasolla.

Suomen ensimmäisessä maaraportissa vuonna 2017 todettiin, että Suomen haasteena EU:n ympäristöpolitiikan ja –lainsäädännön täytäntöönpanossa on mm. ilmanlaadun parantaminen Helsingin seudulla sekä vesien laatua pilaavan maatalouden hajakuormituksen vähentäminen.[1]

Ympäristölainsäädännön täytäntöönpanon arvioinnin 2019 tärkeimmät edistysaskeleet

Ilmanlaatuun vaikuttavat lukuisat epäpuhtauspäästöt ovat vähentyneet vuosien 2014–2016 tasosta, ja aiempi laskusuunta ilman epäpuhtauksien pitoisuuksissa on jatkunut. Euroopan ympäristökeskuksen mukaan ilmansaasteet kuitenkin aiheuttivat Suomessa noin 1 600 ennenaikaista kuolemaa vuonna 2015.

Veden laatua on onnistuttu parantamaan hyvin vähentämällä kaupunkialueiden ja teollisuuden pistekuormituksesta aiheutuvaa pilaantumista. Edistystä on saavutettu myös metsänhoitotoimenpiteissä, vesistöjen kunnostamisessa, hydrologis-morfologisen paineen hallinnassa ja pohjavesien suojelussa.

Natura 2000 -alueiden ennallistamista ja hoitoa koskevassa luonnonsuojelutavoitteessa on edistytty jonkin verran. Myös lajien ja luontotyyppien suojelutoimenpiteitä on tehostettu maatalouden hallinnoinnin avulla.

Hyvistä käytännöistä ja onnistumisista komissio korostaa Suomen aktiivista työtä kiertotalouden edistämisessä, esimerkiksi korkeatasoisen koulutuksen ja tutkimuksen myötä. Tämä vaikuttaa myös Suomen ekoinnovoinnin korkeaan tasoon. Lisäksi komissio nostaa esiin hyvinä käytäntöinä etenkin luontotyyppien korvauskaupan ja ekologisen

[1] Suurin osa ennenaikaisista kuolemista aiheutuu pienhiukkasista (PM2,5), vaikka pitoisuudet Suomessa eivät ylitä Maailman terveysjärjestön (WHO) ohjearvoja. Pienhiukkasille ei ole määritetty turvallista pitoisuutta.

kompensaation sekä kansallisen strategian ja alueelliset tavoitteet ympäristöä säästävistä julkisista hankinnoista.

Vuoden 2019 raportin suurimmat haasteet komission mukaan

Suomi on panostanut voimakkaasti kierrätysasteen nostamiseen. Panostuksistaan huolimatta se on komission mukaan vaarassa jäädä jälkeen vuodelle 2020 asetetusta yhdyskuntajätteen 50 % kierrätystavoitteesta. Suomen on myös lisättävä toimiaan kierrätystavoitteiden saavuttamiseksi vuoden 2020 jälkeen, erityisesti vähentämällä poltettavan yhdyskuntajätteen määrää.

Komissio kehottaa Suomea ennakoimaan mahdollisia haasteita liittyen parasta käyttökelpoista tekniikkaa koskien päätelmien päästötasojen noudattamiseen käytössä olevien, biomassaa ja turvetta käyttävien boilerien kohdalla, sekä lupien myöntämiseen sellu- ja paperiteollisuuden uudentyyppisille biojalostamoille ja niiden valvomiseen.

Suomi on suunnitellut uusia aloitteita vähentääkseen meriympäristöön kohdistuvia paineita. Vaikka Suomen toimenpideohjelmassa tartutaan keskeisimpiin haasteisiin, eivät toimenpiteet komission mukaan kata tiettyjä paineita ja toimia.

Toistaiseksi on epäselvää, riittävätkö lajien ja luontotyyppien suojelutoimenpiteet, joissa Suomi hyödyntää maatalouden hallintaa, kompensoimaan maatalouden tehostamisen ja siitä johtuvan maaseudun laajamittaisen rehevöitymisen.

EU:n oikeuden mukainen oikeusperusta/päätöksentekomenettely

-

Käsittely Euroopan parlamentissa

-

Kansallinen valmistelu

(EU23) ympäristöjaosto 13.6.2019
EU-ministerivaliokunta (ympäristöneuvoston asiat) 19.6.2019

Eduskuntakäsittely

Suuri valiokunta (ympäristöneuvoston asiat) 19.6.2019

Kansallinen lainsäädäntö, ml. Ahvenanmaan asema

-

Taloudelliset vaikutukset

-

Muut asian käsittelyyn vaikuttavat tekijät

-

Asiakirjat

9892/19

COM(2019) 149 *Ympäristölainsäädännön täytäntöönpanon arviointi 2019: Eurooppa suojelee ja parantaa heidän elämänlaatuaan* ja 28 maaraporttia.

Laatijan ja muiden käsittelijöiden yhteystiedot

Mervi Mattila, YM, erityisasiantuntija, +358 50 436 0780

EUTORI-tunnus

EU/2019/0668

Liitteet

Viite

Asia
Kohti EU:n kestävää kemikaalipolitiikkaa
- neuvoston päätelmät

Kokous
Ympäristöneuvosto 26.06.2019 - 26.06.2019

U/E/UTP-tunnus

Käsittelyvaihe ja jatkokäsittelyn aikataulu

Neuvoston päätelmät on tarkoitus hyväksyä ympäristöneuvoston kokouksessa 26.6.2019. Päätelmiä käsiteltiin ympäristöryhmässä kolme kertaa, minkä jälkeen se oli hiljaisessa menettelyssä 7.6. asti. Coreper-käsittely oli 12.6.2019.

Suomen kanta

Suomi hyväksyy puheenjohtajan ehdotuksen neuvoston päätelmiksi. Suomi pitää päätelmiä tärkeänä välineenä ohjattaessa uuden komission kemikaalipolitiikan suuntaviivoja sekä ympäristön- ja terveydensuojelun tason pitkäjänteisessä parantamisessa.

Suomi tukee puheenjohtajan ehdotusta EU:n pitkän aikavälin kemikaalistrategian laatimisesta. Siihen on tärkeää sisällyttää seitsemännessä ympäristöä koskevassa toimintaohjelmassa määritellyt periaatteet ja tavoitteet mm. kemikaalialtistumisen ja kemikaalien aiheuttamien riskien vähentämisestä.

Suomelle ovat tärkeitä toimet, joilla edistetään turvallisia materiaalikiertoja ja tuetaan kiertotaloutta. Suomen näkemyksen mukaan haitallisten kemikaalien korvaamisessa tulisi edistää valintoja, jotka perustuvat kestävään kemiaan ja muihin kuin kemikaalisiin menetelmiin ja teknologioihin. Turvallisen suunnittelumallin (safe-by design) omaksumista teollisuuden innovaatioprosesseihin tulisi edistää.

Suomen kannalta on tärkeää, että yhteistyötä ja koordinointia kansainvälisten sopimusten ja EU-lainsäädännön valmistelun välillä lisätään. Suomi pitää tärkeänä myös kansainvälisten sopimusten välisiä synergioita.

Suomi pitää tärkeänä kemikaaleja koskevien tutkimus- ja arviointimenetelmien kehittämistä, eri säädöksissä olevien tutkimusvaatimusten tarkistamista sekä vakaata tutkimusrahoitusta tieteellisen tietopohjan kartuttamiseksi.

Suomi pitää tärkeänä ja tarpeellisena komission tiedonantoa, joka koskee strategista lähestymistapaa ympäristössä oleviin lääkeaineisiin. Toimenpiteet, joita strategisessa

lähestymistavassa esitetään, kattavat laajasti lääkkeiden mahdolliset ympäristövaikutukset sekä riskit ja niiden vähentämistoimet lääkkeiden eri elinkaaren vaiheissa. Samalla pitää kuitenkin varmistaa, että riskien torjuntaan tähtäävillä toimilla ei heikennetä ihmisille ja eläimille tarkoitettujen turvallisten ja tehokkaiden lääkehoitojen saatavuutta.

Suomi pitää tärkeänä REACH-asetuksen tehokasta soveltamista ja soveltamistapojen kehittämistä päätelmissä esitetyn mukaisesti. Suomi kannattaa Euroopan kemikaaliviraston (ECHA) toimintaedellytysten turvaamista pysyvällä rahoituksella.

Suomi pitää tärkeänä nanomateriaalien määritelmän suosituksen tarkastelun loppuunsaattamista, ja oikeudellisesti sitovan määritelmän sisällyttämistä relevantteihin säädöksiin.

Suomi on tukenut näkemyksiä hormonitoimintaa häiritsevien aineiden horisontaalisesta tunnistamisesta ja säädöskohtaisista riskienhallintamenettelyistä. Suomi on myös peräänkuuluttanut konkreettisia toimia ja aikatauluja hormonitoimintaa häiritsevien aineiden aiheuttamien riskien vähentämiseksi. Suomi pitää tärkeänä, mutta erittäin haastavana kemikaalien yhteisvaikutusten arviointimenetelmien kehittämistä.

Suomi voi hyväksyä käsittelyn viimemetreillä lisätyn vapaakauppaa koskevan resitaalin, jonka mukaan kauppasopimuksissa on huomioitava mm. ympäristön – ja terveydensuojelu, EU, standardit ja parhaat käytännöt kestävän kehityksen edistämiseksi.

Pääasiallinen sisältö

Päätelmissä korostetaan kansainvälisen kemikaalien hallinnan strategisen lähestymistavan (SAICM) mukaisen prosessin tärkeyttä kehitettäessä mahdollista uutta kehystä kemikaalien ja jätteiden kestävälle hallinnalle vuoden 2020 jälkeen. Tavoitteena on saavuttaa kansainvälisellä tasolla monialainen ja kokonaisvaltainen pitkän aikavälin lähestymistapa, joka tukisi asiaankuuluvia organisaatiota ja sidosryhmiä mm. kestävän kehityksen agenda 2030 -toimintaohjelman täytäntöönpanossa. Samalla päätelmissä korostetaan olemassa olevien kansainvälisten ja alueellisten kemikaaleja ja jätteitä koskevien sopimusten välistä synergiaa ja kehotetaan komissiota ja jäsenvaltioita jatkamaan aktiivista osallistumistaan edellä mainittuihin prosesseihin. (päätelmien kohta 1)

Päätelmissä korostetaan kemikaaliriskien arvioinnin ja -hallinnan parantamista ja valtavirtaistamista EU:n lainsäädännössä. Lainsäädännön johdonmukaisuuden ja tehokkuuden parantamisen tarkoituksena on välttää tarpeetonta hallinnollista taakkaa yrityksille ja viranomaisille ja terveyden ja ympäristön suojelun korkean tason saavuttaminen ottaen erityisesti huomioon ennalta varautumisen periaatteen ja työntekijöiden tehokkaan suojelun. Päätelmissä tuetaan EU-tason varhaisvaroitusjärjestelmän (early warning system) kehittämistä ja toteuttamista uusien kemiallisten riskien tunnistamiseksi. (2)

Olemassa olevia tutkimusvaatimuksia tulisi tarkastella ja tarvittaessa muuttaa, jotta lasten ja muiden herkkien väestöryhmien kannalta erityisen tärkeitä terveysvaikutuksia käsitellään asianmukaisesti. EU:n kemikaalilainsäädäntöön tulisi kehittää mekanismi, jolla koordinoitaisiin herkkien väestöryhmien suojelua huolta aiheuttavilta kemikaaleilta ja eri säädösten nojalla tehtävää riskinhallintaa. (3)

Tieteen ja politiikan rajapintaa kemikaali- ja jätekysymysten osalta tulisi vahvistaa EU:ssa ja kansainvälisellä tasolla. Päätelmissä korostetaan tutkimuksen ja innovoinnin vakaan rahoituksen merkitystä tieteellisten käsitysten parantamiseksi vaarallisten kemikaalien vaikutuksista ympäristöön, terveyteen, biologiseen monimuotoisuuteen ja ekosysteemien kestävyyteen, sekä tutkimusten edistämiseen kemikaalien aiheuttamien vaarojen tunnistamismenetelmien parantamiseksi. (4)

Päätelmissä kannustetaan paikallisten, alueellisten, kansallisten ja EU-tason seurantatietojen (mm. vesi, ilma, biomonitorointi) parempaa jakamista maiden ja tutkimuslaitosten välillä. Hyvänä esimerkkinä mainitaan EU:n tutkimushanke (HMB4EU), jolla pyritään lisäämään ihmisiä koskevaa biomonitorointitietoa ja sen käyttöä hallinnollisessa päätöksenteossa. Komissiota pyydetään varmistamaan, että näitä toimia voitaisiin jatkaa uuden Horisontti Eurooppa -ohjelman puitteissa ja myös ympäristömonitorointiin liittyen. Samalla jäsenmaita ja komissiota rohkaistaan varmistamaan tietojen löydettävyys, käytettävyys ja yhteensopivuus. (5)

Päätelmissä kannustetaan vihreän ja kestävän kemian sekä muiden kuin kemiallisten vaihtoehtojen edistämiseen ja näiden käsitteiden sisällyttämistä EU:n kemikaalipolitiikkaan. Erityisesti tulisi helpottaa huolta aiheuttavia aineita korvaavien turvallisempien kemikaalien ja muiden kuin kemiallisten ratkaisujen kehittämistä turvallisten materiaalikiertojen ja kiertotalouden tukemiseksi. Päätelmissä rohkaistaan tukemaan teknistä kehitystä, palvelupohjaisia liiketoimintamalleja sekä innovaatioprosessissa turvallista tuotesuunnittelua koko arvoketjussa. PK-yritysten tukemiseen mm. EU:n rahoitusohjelmilla pitäisi kiinnittää erityistä huomiota. Tietoa kemikaaleista pitäisi olla sekä tuottajilla, vähittäismyyjillä että kierrätysyrityksillä ja kuluttajien valintapäätösten perustaksi ja jotta voidaan siirtyä haitattomiin materiaalikiertoihin ja varmistaa kierrätysmateriaalien turvallinen käyttö. (6)

Komissiota pyydetään esittämään vaihtoehtoja, joilla EU:n kemikaalilainsäädännöllä voitaisiin varmistaa, että kemikaalien yhteisvaikutukset (cocktail-vaikutukset) ja ihmisten ja ympäristön yhdistetty altistuminen eri lähteistä otettaisiin asianmukaisesti huomioon kemikaalien riskienarvioinnissa ja riskienhallintaprosesseissa. (7)

Päätelmissä korostetaan, että Euroopan kemikaaliviraston (ECHA) toiminnan tehokkuus olisi turvattava varmistamalla kestävä rahoitus. Samoin korostetaan avoimuuden ja tieteellisen yhteistyön merkitystä EU:n omien ja EU:n ulkopuolisten toimielinten kanssa, jotta voidaan varmistaa johdonmukaisuus, hyötyä synergiasta ja käyttää ECHAn tietoja ja asiantuntemusta muilla lainsäädäntöaloilla. (8)

Komissiota kehotetaan arvioimaan mahdollisuutta ottaa käyttöön mekanismi, jonka avulla EU:n virastot voisivat kiistanalaisissa tai vakavissa tilanteissa poikkeuksellisesti itse tilata tutkimuksia, jotka täydentävät teollisuuden toimittamia tutkimuksia. Tämä mahdollisuus ei kuitenkaan saa vaarantaa ennalta varautumisen periaatteen ja saastuttaja maksaa periaatteen toteutumista. Tarkoituksena on vahvistaa arviointijärjestelmää lieventämättä teollisuuden vastuuta. (9)

Päätelmissä viitataan neuvoston joulukuussa 2016 antamiin päätelmiin seitsemännestä ympäristöä koskevasta toimintaohjelmasta (7EAP), jonka mukaan komission olisi pitänyt antaa myrkytöntä ympäristöä koskeva strategia 2018 mennessä. Näin ei ole tapahtunut ja päätelmissä komissiota kehotetaan laatimaan kyseinen strategia viipymättä yhteistyössä jäsenvaltioiden ja unionin toimielinten kanssa. Strategiassa olisi huomioitava 7EAP:n säännökset, laajemmat kestävän kehityksen sekä kansainväliset kemikaalien ja jätteiden kestävää hallintaa koskevat tavoitteet. Ne tulisi yhteen sovittaa nykyiseen EU:n

ympäristönsuojelupolitiikkaan, erityisesti kiertotalouteen, ja EU: n kasvu-, työllisyys- ja kilpailukykypolitikkaan. Strategian olisi sisällettävä selvät keskipitkän – ja pitkän aikavälin tavoitteet EU:n kestävälle kemikaalipolitiikalle. (10)

Päätelmissä korostetaan, että myrkyttömän ympäristön strategian tavoitteena pitäisi olla muun muassa altistumisen estäminen tai minimoiminen kaikille huolta aiheuttaville aineille, varsinkin erityistä huolta aiheuttaville aineille (Substances of Very High Concern, SVHC), joita saatetaan markkinoille tai joita pääsee ympäristöön, terveydelle ja ympäristölle aiheutuvien vaikutusten estämiseksi tai merkittäväksi vähentämiseksi. Strategiaan olisi sisällytettävä vihreän ja kestävän kemian periaatteet ja poikkisektoriaalisuus muiden EU:n politiikkojen kanssa. Strategiassa olisi otettava huomioon myös REACH-asetuksen tarkastelukertomus, kemikaali-, tuote- ja jätesäädösten rajapinnat [sekä muun kemikaalilainsäädännön kuin REACH-asetuksen toimivuustarkastelun tulokset]. (11)

Komissiota kehotetaan sisällyttämään viimeistään alkuvuodesta 2020 annettavaan ehdotukseensa kahdeksatta ympäristöä koskevaksi toimintaohjelmaksi sitoumuksensa seurata myrkyttömän ympäristön strategian toteutumista. Ehdotuksen tulisi tunnistaa myös tulevaisuutta koskevat kemikaalien käyttöön liittyvät haasteet. (12)

Johdonmukaisuuden, tehokkuuden ja läpinäkyvyyden parantamiseksi komissiota kehotetaan selvittämään lainsäädännön määritelmien, tietovaatimusten ja testimenetelmien yhdenmukaistamisen hyötyjä. (13)

Päätelmissä korostetaan erittäin pysyvien aineiden aiheuttamia kasvavia terveys- ja ympäristöongelmia. Erityisesti mainitaan fluorattujen PFAS-yhdisteiden haittavaikutukset, niiden laaja esiintyminen vedessä, maaperässä, tuotteissa ja jätteissä sekä mahdollinen uhka juomaveden laadulle. Komissiota kehotetaan kehittämään toimintasuunnitelma näiden aineiden käytön lopettamiseksi muissa kuin välttämättömissä käytöissä osana unionin myrkyttömän ympäristön strategiaa. (14)

Lääkeaineet

Päätelmissä huomioidaan komission tiedonanto EU:n strategisesta lähestymistavasta lääkkeille ympäristössä sekä jatkuvasti kertyvät todisteet siitä, että tietyt maaperässä ja vedessä esiintyvät lääkeaineet ja niiden jäämät aiheuttavat riskiä ympäristölle ja ihmisten ja eläinten terveydelle. (15)

Päätelmissä painotetaan tarvetta konkreettisiin ja kunnianhimoisiin toimiin, joilla vähennetään lääkeaineista ja niiden jäämistä aiheutuvaa ympäristöriskiä. Samalla todetaan, että tarvitaan lisää tutkimustietoa ympäristö- ja terveysriskien ymmärtämiseksi. Komissiota pyydetään määrittelemään tehokkaimmat toimenpiteet, mukaan lukien lainsäädännölliset toimet, lääkkeiden ympäristövaikutusten lieventämiseksi sekä mikrobilääkeresistenssin kehittymisen torjumiseksi ja vahvistamaan yhteyttä terveydenhuoltoon resistenssikysymyksissä. (16)

REACH

Komissiota kehotetaan toimeenpanemaan ripeästi REACH-asetuksen toimivuustarkastelun mukaiset toimenpiteet. Päätelmien mukaan ECHAn tulisi tarkistaa vuoteen 2028 mennessä rekisteröintiasiakirjojen laadun parantamiseksi kaikkien niiden rekisteröintiasiakirjojen vaatimustenmukaisuus, jotka on priorisoitu tietopuutteiden vuoksi. Lisäksi olisi luotava mekanismi rekisteröintiasiakirjojen päivittämiseksi. Komission ja ECHAn tulisi yhteistyössä sidosryhmien kanssa laatia toimintasuunnitelma

rekisteröintiasiakirjojen vaatimuksenmukaisuuden varmistamiseksi joulukuuhun 2019 mennessä. (17 ja 18 ja 24)

Päätelmissä kehotetaan komissiota parantamaan REACH-asetuksen mukaisia lupa-rajoitusmenettelyjä. Tietojen keräämistä ja tietojen vaihtoa erityistä huolta aiheuttavien aineiden (SVHC) vaihtoehdoista tulee parantaa ja lisäksi jo olemassa olevat vaihtoehtoiset kemikaalit ja teknologiat tulee nopeasti ottaa käyttöön, jotta vältytään ottamasta käyttöön ei-hyväksyttävää riskiä aiheuttavia korvaavia aineita. Komissiota ja kemikaalivirastoa pyydetään estämään luvan saaminen, jos käytettävissä olevat tiedot eivät ole riittäviä. Komissiota pyydetään aloittamaan keskustelu sosioekonomisesta analyysistä, vaihtoehtojen (ml. muut kuin kemialliset vaihtoehdot) tunnistamisesta ja arvioinnista, korkean suojeluntason kanssa yhteensopivasta hyväksyttävästä riskitasosta, käytön kriittisyyden määrittelemisestä, riskinhallintatoimenpiteiden asianmukainen valinnasta sekä REACH- ja työturvallisuuslainsäädännön johdonmukaisuudesta ja tehokkaasta täytäntöönpanosta. (19)

Päätelmissä muistutetaan, että REACH-asetuksen kandidaattiluetteloon olisi vuoteen 2020 mennessä sisällytettävä kaikki SVHC-aineet, ml. vastaavaa huolta aiheuttavat hormonitoimintoja häiritsevät aineet, ja korostetaan, että työtä on jatkettava myös 2020 jälkeen. (20)

Komissiota kehotetaan huomioimaan kierrätysmateriaaleissa olevien huolta aiheuttavien aineiden riskien hallinta REACH-asetuksen mukaan. Tavoitteena on saavuttaa turvalliset materiaalikierrot, edistää laadukkaiden kierrätysraaka-aineiden markkinoita sekä yhdenmukaistaa kemikaaleja, tuotteita ja jätteitä koskevat politiikat. (21)

Tasapuolisten toimintaedellytysten luomiseksi EU:ssa tuotetuille ja EU:n ulkopuolelta tuleville esineille tarvitaan lisätoimia. Terveyden- ja ympäristönsuojelun korkea taso tulisi varmistaa rajoittamalla SVHC-aineita tuotavissa esineissä silloin kun kyseinen käyttö ei ole EU:ssa sallittu. Toimivaltaisten viranomaisten tulisi tehostaa REACH-asetuksen valvontaa. Komissiota kehotetaan selvittämään keinoja tulliviranomaisten työn helpottamiseksi. Lisäksi korostetaan haitallisten aineiden ja jätteiden laittoman kaupan ja salakuljetuksen torjumisen merkitystä globaalisti. (22)

Komissiota kehotetaan harkitsemaan laajennettujen käyttöturvallisuustiedotteiden yksinkertaistamista erityisesti asettamalla vähimmäisvaatimukset altistumisskenaarioille. Lisäksi ECHAa kehotetaan kehittämään menetelmiä seosten altistumisskenaarioille. (23)

Nanomateriaalit

Päätelmissä korostetaan tarvetta kerätä tietoja nanomateriaalien käytöstä ja altistumisesta sekä parantaa riskinarviointia ja testimenetelmiä. Komissiota kehotetaan saattamaan päätökseen nanomateriaalien määritelmää koskevan suosituksen tarkastelu, muuttamaan määritelmää tarpeen mukaan ja varmistamaan, että nanomateriaaleja tunnistetaan ja kohdellaan johdonmukaisesti kaikissa säädöksissä käyttäen oikeudellisesti sitovaa määritelmää. Komissiota pyydetään laajentamaan EU:n nanomateriaalien seurantakeskusta koskevaa toimeksiantoa siten, että siihen kerättäisiin tietoja niiden nanomuotojen ominaisuuksista, vaikutuksista ja altistumisesta, joista ei ole tehty rekisteröintiä (aineet, joiden määrä on alle 1 tonni/v/maahantuoja tai valmistaja). ECHAa pyydetään säännöllisesti arvioimaan seurantakeskuksen toimintaa. (25 ja 26)

Hormonitoimintoja häiritsevät aineet

Komissiota kehotetaan varmistamaan terveyden ja ympäristön suojelun korkea taso minimoimalla altistuminen hormonitoimintoja häiritseville aineille seitsemännen ympäristöä koskevan toimintaohjelman mukaisesti edistämällä korvaamista turvallisemmilla kemikaaleilla niin pitkälle kuin se on teknisesti ja käytännössä mahdollista, ja antamaan ilman aiheetonta viivytystä toimintasuunnitelma, jossa on selkeät ja konkreettiset toimenpiteet aikataulut. (27)

Päätelmissä kehotetaan komissiota päivittämään kaikkien asiaan liittyvien säädösten tutkimusvaatimukset, jotta hormonitoimintoja häiritsevät aineet voidaan tunnistaa. Lisäksi komissiota kehotetaan lisäämään tietopohjaa hormonitoimintaa häiritsevien aineiden vaikutusmekanismeista kehittämällä ja ottamalla käyttöön biologisesti todennäköisten haittavaikutusreittien tunnistamismenetelmiä. Lisäksi komissiota kehotetaan kehittämään horisontaalinen lähestymistapa hormonitoimintoja häiritsevien aineiden vaaraominaisuuksiin perustuvalle tunnistamiselle sekä riskienhallinnalle ottaen huomioon epävarmuustekijät. Kiireellisesti tulisi kiinnittää erityistä huomiota kemikaalien yhteisvaikutuksiin (ns. cocktail-vaikutukset) sekä ihmisten ja ympäristön altistumiseen samoille kemikaaleille useista eri lähteistä. (28 ja 29)

EU:n oikeuden mukainen oikeusperusta/päätöksentekomenettely

Neuvoston päätelmät hyväksytään yksimielisesti.

Käsittely Euroopan parlamentissa

-

Kansallinen valmistelu

Ympäristöjaosto (EU23) 13.6.2019 (ympäristöneuvoston asiat)
EU-ministerivaliokunta 19.6.2019 (ympäristöneuvoston asiat)

Eduskuntakäsittely

Suuri valiokunta 19.6.2019 (ympäristöneuvoston asiat)

Kansallinen lainsäädäntö, ml. Ahvenanmaan asema

-

Taloudelliset vaikutukset

-

Muut asian käsittelyyn vaikuttavat tekijät

-

Asiakirjat

9910/19

Laatijan ja muiden käsittelijöiden yhteystiedot

Eeva Nurmi, neuvotteleva virkamies, YM, p. +358 295 250 209
Elina Ekokoski, erityisasiantuntija, STM, p. +359 295 163 112

EUTORI-tunnus

Liitteet

Viite

LIITTEET

Asiasanat	kemikaalit, vedenlaatu, ympäristö, ympäristöneuvosto, EU-ministerivaliokunta, jätevesi
Hoitaa	**STM, YM**
Tiedoksi	ALR, EUE, LVM, MMM, OKM, OM, PLM, SM, TEM, TULLI, UM, VM, VNK, VTV